

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศไทย แม้ว่าการศึกษาไทยจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย การจัดการศึกษาก็ยังมีปัญหาเพราะผลผลิตทางการศึกษาโดยรวมของประเทศยังด้อยคุณภาพ ประเวศ วะสี (2539, หน้า 1-3) ได้กล่าวถึงสังคมไทยแต่โบราณว่าเป็นสังคมชุมชนเกษตรกรรมเล็กๆ ประสพกับการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นสังคมใหญ่ ทั้งในตัวเองและทั้งที่เชื่อมโยงกับโลกทั้งโลก อันส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ โลกทั้งโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมต้องเผชิญสถานการณ์ใหม่ๆ และปัญหาใหม่ๆ สังคมไทยปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแข่งขันกับชาวโลกในระดับสากลและเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ ส่วนวิทยากร เชียงกูล (2544, หน้า 150-152) ได้กล่าวว่า การที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติทั้งเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นหนี้สินท่วมหัว คนตกงาน ขาดงานมาก วิกฤติการเมืองที่มีการซื้อเสียงขายเสียง ทูริตฉ้อฉลกันมาก วิกฤติทางสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของการจัดการศึกษาทั้งหมด การที่การศึกษาของเรายังล่าช้ากว่าประเทศที่พัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมมากกว่า ไม่ใช่ประเด็นแค่ที่ว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำเท่านั้น เพราะคนไทยส่วนที่ได้รับการศึกษาสูงระดับต่างๆ ก็มีจำนวนมาก แต่เมื่อมองภาพองค์รวมแล้ว การศึกษาของเรา还不能ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศได้ดีเท่าที่ควร เป็นผลมาจากการที่เราจัดการศึกษาได้อย่างไม่มีคุณภาพ และไม่ถูกทางมากกว่าเพราะเราสนใจหรือลงทุนการศึกษาน้อย

นอกจากนี้ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา(2544, หน้า 3 -11) พบว่าคุณภาพการศึกษาไทยที่อ่อนด้อยมีสาเหตุหลายด้าน ที่สำคัญ ได้แก่ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนยังไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัยและใฝ่หาคำตอบ เขาฯชนไม่ได้รับการบ่มเพาะนิสัยให้พากเพียร สู้งาน ยึดมั่นในความสัตย์สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ โรงเรียนไม่สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และครอบครัว ชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิด ร่วมสร้าง

กระบวนการเรียนรู้ บ้าน โรงเรียน และชุมชนจึงไม่สามารถร่วมกันสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่วนหลักสูตรยังเป็นหลักสูตรแกนกลาง แม้จะมีความพยายามให้มีหลักสูตรท้องถิ่นในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเพราะขาดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ส่วนครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการคุณภาพการศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆเป็นอย่างยิ่ง คุณภาพโดยรวมครูไทยยังน่าเป็นห่วงเพราะขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเมื่อเข้าสู่วิชาชีพครู และครูมีภาระงานมากเกินไป นอกจากภาระงานสอนแล้วยังต้องทำงานธุรการของสถานศึกษา รวมทั้งภาระงานอื่นๆที่หน่วยงานต่างๆมอบหมายและร้องขอ นอกจากนี้ สื่อและเทคโนโลยียังไม่ได้นำมาใช้กันอย่างเพียงพอและเหมาะสมหรือเกิดประโยชน์เท่าที่ควร คอมพิวเตอร์ยังถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนต่อคนสัดส่วนน้อยมากรวมทั้งขาดอุปกรณ์ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับเด็กไทย รวมทั้งการบริหารและจัดการที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัวและชุมชน เพราะการศึกษาไทยถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ สถาบันการศึกษาผู้บริหารและครู ที่มีระบบราชการเป็นกลไกสำคัญของการจัดการ และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษายังไม่สามารถกระจายไปยังสถานศึกษาต่างๆได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คุณภาพสถานศึกษาแตกต่างกันไปด้วย โอกาสที่เด็กไทยจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพจึงไม่เท่าเทียมกัน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้โรงเรียนมีหน้าที่จัดการศึกษาตามหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการ

ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ ดังได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทุกภาคส่วนต้องร่วมกันจัดการศึกษาให้เยาวชนไทยอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ บรรลุตามเจตนารมณ์นั้นคือครูผู้สอน ครูจึงเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ ฉะนั้นคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ

โรงเรียนของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีจำนวน 5 โรงเรียนซึ่งมีทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก อีกทั้งมีบริบทพื้นฐานการจัดการการศึกษาและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนคาราวิตวิทยาลัย โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย โรงเรียนรังษีวิทยา โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน และโรงเรียนสืบที่ธรรม จากผลการนิเทศติดตามงานของสำนักงานพันธกิจการศึกษา (2547, หน้า 7-31) พบว่า แต่ละโรงเรียนมีจุดเด่นที่เหมือนกัน เช่น ผู้บริหารและครูมีความมุ่งมั่น อุทิศตน เสียสละในการพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้า มีผลผลิตทางการศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลที่ดี มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีภาพลักษณ์ที่ดี ผู้ปกครองเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตามทุกโรงเรียนยังมีจุดด้อยที่คล้ายกัน เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ห้องประกอบการเรียน สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น ดังที่ คณะอนุกรรมการตรวจสอบประเมินภายใน สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย (2547, หน้า 27-29) มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบและดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร ควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ผู้บริหารและครูควรร่วมมือกันเร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามมาตรฐานของชาติ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอทุกระดับชั้น และสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพผลผลิตโดยรวมให้มีคุณภาพสูงขึ้นด้วยการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อร่วมสร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข ก่อเกิดความมั่นคงไปบุลย์แก่ประเทศชาติอันเป็นที่รักยิ่งของเราสืบไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยความคาดหวังว่าผลจากการศึกษารั้งนี้ จะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน

พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนทุกด้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพและเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติ

#### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่

#### ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านประชากร**  
กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 232 คน
2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา**  
การศึกษาค้างนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาบุคลากร

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย โรงเรียนคาราวิทยาลัย โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน โรงเรียนสืบทอดธรรม และโรงเรียนรังษีวิทยา

**การปฏิรูปการเรียนรู้** หมายถึง การดำเนินงานด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาบุคลากร อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

**ผู้ช่วยผู้บริหาร** หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานต่างๆ ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่

### ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้ ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางส่งเสริมงานด้านต่างๆ เพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัด เชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved